

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Datum 2021-10-21
SMHI Dnr 2021/1406/10.1
Er referens Fi2021/02366

Fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: linn.gloppestad@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Ett nytt regelverk för bygglov (SOU 2021:47)

SMHI är enligt *Förordning (2009:974) med instruktion för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* förvaltningsmyndighet för meteorologiska, klimatologiska, hydrologiska och oceanografiska frågor. Remissvaret omfattar frågor inom myndighetens ansvarsområde med fokus på klimatanpassning.

SMHI är positiv till att regelverket för lov ses över i syfte, enligt utredningens direktiv, att skapa ett enklare, effektivare och mer ändamålsenligt regelverk som samtidigt säkerställer angelägna allmänna och enskilda intressen och ett långsiktigt hållbart byggande av bl.a. bostäder.

Långsiktigt hållbart byggande

Det är av vikt, från SMHIs synvinkel, att regelverket ger ramar för långsiktigt hållbart byggande. Den bebyggelse som planeras och byggs idag och framåt kommer stå under lång tid. Under dess livslängd kan de klimatologiska förutsättningarna ändras och därför är det viktigt att inte låsa in sig i framtida sårbarheter om det går att undvika. SMHI anser att utredningens betänkande inte på ett genomgripande sätt hanterar långsiktigt hållbart byggande eftersom konsekvenserna av ett förändrat klimat i ett långsiktigt perspektiv inte inkluderas i tillräcklig utsträckning. Det är inte ovanligt att bebyggelse står i 100 år, och bebyggelsestrukturer ännu längre. SMHI tycker att ett sådant resonemang med fördel hade kunnat utvecklas under exempelvis *9.11.2 Konsekvenser för hållbar utveckling* eller under en egen rubrik under *9.11 Övriga konsekvenser*.

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 607 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
607 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

I den *Nationella strategin för klimatanpassning Prop. 2017/18:163* framgår tio vägledande principer som regeringen ser som förhållningssätt till klimatanpassningsarbetet i samhället. I syfte att säkerställa ett långsiktigt hållbart byggande kan exempelvis följande principer vara av vikt att beakta; hållbar utveckling, försiktighetsprincipen, integrering av anpassningsåtgärder, flexibilitet, hantering av risk, tidsperspektiv samt hantering av osäkerhet.

Säkerställande av klimatrelaterade risker vid åtgärder utan lov i och utanför detaljplan

SMHI är positiv till att vissa åtgärder som inte föreslås omfattas av krav på lov behöver följa skyddsbestämmelser i en detaljplan eller områdesbestämmelser för att motverka markförorening, olyckor, översvämning och erosion. Det framgår av utredningen att förslaget skulle ge ett förstärkt skydd i förhållande till dessa risker jämfört med idag. Vad SMHI är undrande till är hur det säkerställs att detta efterföljs. Det kan vara svårt att som enskild fastighetsägare bedöma hur en åtgärd inom sin fastighet påverkar omgivningen och vilka risker det kan ge upphov till. Detta särskilt om flera oberoende fastighetsägare genomför åtgärder som inte omfattas av lovplikt i ett område. För ett effektivt klimatanpassningsarbete är det ofta av vikt att agera utifrån ett helhetsperspektiv, vilket är svårt för enskilda fastighetsägare att göra. Detta gäller för klimatrelaterade risker som exempelvis översvämning vid skyfall, värme i tätbebyggda områden och översvämning vid stigande havsnivå.

Vad gäller genomförande av åtgärder som inte föreslås omfattas av krav på lov utanför detaljplan eller områdesbestämmelser ställer det krav på att kommunen har en uppdaterad översiktsplan som visar på hantering av nuvarande och framtida klimatrelaterade risker. I och med att en översiktsplan ska vara på en översiktlig nivå kan det vara svårt att säkerställa en plats lämplighet utan en mer detaljerad analys.

En annan aspekt som SMHI vill lyfta är de nya gränserna som föreslås för genomförande av åtgärder som inte omfattas av krav på lov, både inom detaljplan och områdesbestämmelser samt utanför detaljplanelagt område. I ett område som omfattas av detaljplan föreslås det att sammanlagd byggnadsarea tillsammans inte får ha en större area än 45 kvadratmeter och 65 kvadratmeter om området inte omfattas av detaljplan. Här vill SMHI uppmärksamma att ökad exploatering i ett område kan leda till negativ utveckling av flera klimateffekter och något som bör planeras för redan vid framtagande och antagande av en detaljplan. Vad gäller ökad exploatering i områden utanför detaljplan kan det även där ha negativ inverkan på omgivningen även om

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 607 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
607 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

området inte är lika tätbebyggt. Exempelvis kan en ökad andel bebyggd yta skapa problem för dagvattenhanteringen vid skyfall.

Skyddsvärda områden av klimatskäl

I betänkandet föreslås en utökad lovplikt inom s.k. värdefullt område. Enligt betänkandet är det områden som är särskilt skyddsvärda av kulturmiljöskäl. Kommunerna föreslås att de i översiktsplanen ska peka ut dessa särskilt värdefulla byggnader, anläggningar och områden. Kommunerna ska i översiktsplanen även redovisa kommunens syn på vilka hänsyn som krävs för att tillvarata värdena. I augusti 2018 infördes en ny bestämmelse i plan- och bygglagen, genom ett tillägg i 3 kap. 5 §. Det innebär att kommuner i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion, som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Ett förslag på möjlig väg för att säkerställa långsiktigt hållbart byggande utifrån klimatrelaterade risker kan vara att kommunerna även föreslås att peka ut särskilt skyddsvärda områden av klimatskäl, och att en utökad lovplikt skulle gälla även där. De särskilt skyddsvärda områdena skulle kunna kopplas till tillägget i plan- och bygglagen som infördes 2018.

Enligt betänkandes förslag kommer kommuner inte längre kunna bestämma om utökning eller begränsning av lovplikten i en detaljplan eller områdesbestämmelser. Bestämmelser om krav på lov i befintliga planer kommer att gälla till dess planen ändras. Detta är något som SMHI anser kan försvåra för kommunen att säkerställa att en detaljplan inte ger upphov till klimatrelaterade risker på sikt, både inom och utanför området detaljplanen eller områdesbestämmelsen gäller.

Angående möjligheten att godta avvikelser från planer gällande vindbostäder

Med nuvarande bestämmelser får byggnadsnämnden under vissa förutsättningar ge bygglov för åtgärder som avviker från detaljplan eller områdesbestämmelser. I utredningsbetänkandet föreslås fler sådana möjligheter, bl. a. att vindar får inredas till bostäder även om det finns vindsinredningsförbud i planen. SMHI anser att inredning av vindar bör göras med försiktighet för att kunna säkerställa god inomhusmiljö med tanke på stigande temperaturer. I framtiden kan värmeböljor och höga temperaturer i Sverige inträffa oftare och vara längre jämfört med idag. Dessa kan leda till att det är svårare att hålla ett behagligt inomhusklimat under sommarhalvåret.

Vattentillgång kopplat till uppförande av pool

I utredningens betänkande föreslås att det inte ska krävas bygglov för att uppföra, flytta eller utöka bl. a. en pool så länge åtgärden sker i ett område som inte omfattas av en detaljplan. Detsamma föreslås gälla inom detaljplanelagt område, men med vissa höjdbegränsningar. SMHI vill här uppmärksamma att förändrade klimatologiska förhållanden kan påverka tillgången till vatten inom

olika områden. Många delar av Sverige upplever redan idag brist på vatten speciellt sommartid och uppförande av pool förutsätter tillgång till vatten.

Samhällsekonomiska värden i ett långsiktigt perspektiv

En aspekt som SMHI saknar ett resonemang kring i betänkandet är att man kan, genom de förändringar som föreslås, höja fastigheters värde genom exempelvis nybyggnation och tillbyggnation i områden som på sikt ligger i riskzonen att påverkas av klimatförändringar. Det kan orsaka att de kan bli dyrare att lösa in fastigheter vid eventuellt behov av klimatanpassning, alternativt kan det bli dyrt för fastighetsägaren i form av skador och/eller höjda försäkringspremier. Ett samhällsekonomiskt perspektiv kan därför även ligga till grund för bygglov.

Generaldirektör Håkan Wirtén har beslutat i detta ärende som beretts av Bodil Englund med medverkan av Aino Krunegård och Anna Eklund. Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har deltagit vid den slutliga handläggningen.

För SMHI

Håkan Wirtén
Generaldirektör